

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

**NUTARIMAS
DĖL KULTŪRINIŲ DRAUSTINIŲ NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

2006 m. spalio 30 d. Nr. 1086

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) 9 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:
Patvirtinti Kultūrinių draustinių nuostatus (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

GEDIMINAS KIRKILAS

KULTŪROS MINISTRAS

JONAS JUČAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m.
spalio 30 d.
nutarimu Nr. 1086

KULTŪRINIŲ DRAUSTINIŲ NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kultūrinių draustinių nuostatai (toliau vadinama – šie Nuostatai) nustato kultūrinių draustinių (toliau vadinama – draustiniai) valdymą ir veiklos organizavimą, bendruosius apsaugos ir tvarkymo reikalavimus.

2. Šie Nuostatai taikomi valstybiniais ir savivaldybių draustiniams, taip pat valstybiniuose parkuose ar biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose esantiems draustiniams.

3. Draustinių apsaugos ir tvarkymo reglamentavimas nustatomas vadovaujantis apsaugos tikslais, apibrėžtais Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme (Žin., 1995, Nr. [3-37](#); 2004, Nr. [153-5571](#)).

4. Draustinių apsaugos, tvarkymo, naudojimo ir pažinimo priemonės rengiamos ir įgyvendinamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų. Šioms priemonėms įgyvendinti taip pat gali būti naudojamos tikslinės juridinių ir fizinių asmenų įmokos ir lėšos, kitos teisėtai įgytos lėšos.

5. Šiuose Nuostatuose vartojama sąvoka:

Kultūrinis draustinis – kultūros paveldo vietovė, kurioje yra kultūros paveldo objektų, kuri pasižymi istoriškai susiformavusiais ypatumais, visumos darna ir (ar) derme su gamtine aplinka ir kuriai apsaugoti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) nustatyta tvarka įsteigiamas archeologinis, istorinis, etnokultūrinis ar urbanistinis/architektūrinis draustinis (saugoma teritorija).

Kitos šiuose Nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#)), Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 2001, Nr. [101-3597](#)) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II. DRAUSTINIŲ VALDYMAS IR VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

6. Kultūros ministerija atlieka Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas draustinių valdymo funkcijas.

7. Kultūros ministerija tvirtina valstybinių draustinių ir valstybiniuose parkuose ar biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose esančių draustinių individualius apsaugos reglamentus.

8. Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau vadinama – Kultūros paveldo departamentas) atsako už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą valstybiniuose draustiniuose ir draustiniuose, kurie yra biosferos poligonuose, ir atlieka Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas draustinių valstybinio administravimo funkcijas.

9. Kultūros paveldo departamentas Kultūros ministerijos pavedimu rengia valstybinių draustinių ir valstybiniuose parkuose bei biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose esančių draustinių individualius apsaugos reglamentus.

10. Už valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose esančių draustinių, taip pat už istorinių nacionalinių parkų ir valstybinių kultūrinių rezervatų direktijų nuostatuose nurodytą valstybinių draustinių apsaugą atsako šių saugomų teritorijų direktijos, kurios atlieka šias funkcijas:

- 10.1. skatina juose pažintinį turizmą ir racionalų gamtos išteklių ir kultūros paveldo naudojimą;
- 10.2. organizuoja draustiniuose esančių kultūros ir gamtos paveldo objektų priežiūrą ir tvarkymą;
- 10.3. pagal kompetenciją kontroliuoja, kad fizinių ir juridinių asmenų veikla draustiniuose atitiktų nustatytą apsaugos ir naudojimo režimą;
- 10.4. rengia draustinių individualius apsaugos reglamentus;
- 10.5. atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.
11. Už savivaldybės tarybos įsteigtų draustinių apsaugos organizavimą atsako savivaldybių merai. Draustiniuose esančio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos funkcijas atlieka savivaldybių paveldosaugos padaliniai Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
12. Savivaldybės įsteigtų draustinių individualius apsaugos reglamentus rengia savivaldybės paveldosaugos padaliniai, o juos tvirtina savivaldybių tarybos.
13. Savivaldybės įsteigtų draustinių individualūs apsaugos reglamentai turi būti suderinti su Kultūros paveldo departamentu.

III. BENDRIEJI DRAUSTINIŲ APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI

14. Nekilnojamas kultūros paveldas, esantis draustiniuose, saugomas pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo reikalavimus.
15. Draustiniams taikomas:
 - 15.1. bendrasis apsaugos ir naudojimo režimas, nustatytas šiuose Nuostatuose;
 - 15.2. specialusis apsaugos ir naudojimo režimas, kuris patikslina ir papildo bendrąjį apsaugos ir naudojimo režimą. Specialusis apsaugos ir naudojimo režimas kiekvienam draustiniui gali būti nustatomas saugomų teritorijų planavimo dokumentais, saugomų teritorijų, jų zonų, teritorijos dalių ar paveldo objektų tipiniais ir (ar) individualiais apsaugos reglamentais, taip pat saugomų teritorijų regioniniais architektūriniais reglamentais (įskaitant laikinus reglamentus), su savininkais ar valdytojais sudaromomis apsaugos sutartimis ir individualiais nuostatais, kurie gali būti rengiami tuo atveju, jeigu šiame punkte nurodytų dokumentų ir teisės aktų nepakanka nustatyti specialiajam apsaugos ir naudojimo režimui arba jie neparengti.
16. Paveldosaugos reikalavimai, nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose, be kitų Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytų apsaugos ir naudojimo reikalavimų, taip pat reglamentuoja žemės darbus, statinių ar įrenginių statybą, statinių aukštį, tūrį, užstatymo tankį ir intensyvumą, išorės apdailos medžiagas, apželdinimą, želdinių aukštį, tankį, rūšį, nustato transporto srautų, jų intensyvumo reguliavimo sąlygas.
17. Draustinių ar jų dalių, kurios Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka yra paskelbtos Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijomis, specialusis apsaugos ir naudojimo režimas tikslinamas atsižvelgiant į draustiniuose aptinkamų Europos Bendrijos svarbos augalų ar gyvūnų rūšių ar natūralių buveinių apsaugos reikalavimus, nustatytus Bendruosiuose buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 (Žin., 2004, Nr. [41-1335](#)).
18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti sudaromos apsaugos sutartys su žemės, miškų ar vandens telkinių savininkais ir valdytojais, kurių žemė, miškas ar vandens telkinys yra draustinyje, dėl veiklos draustinyje apribojimų, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų nustatymo.
19. Draustinių teritorijose skatinama:
 - 19.1. veikla, padedanti išsaugoti, eksponuoti ir naudoti draustinių vertingąsias savybes, kultūros ir gamtos paveldo objektus;

19.2. kultūros paveldo objektų pritaikymas naudojimui laikantis paveldosaugos reikalavimų;
19.3. esamų pastatų ir sodybų pritaikymas (išsaugant ar atkuriant jų tradicinę architektūrą) kultūriniam turizmui, lankytojų aptarnavimui ar kitoms kultūrinėms reikmėms;

19.4. veikla, atkurianti būdingus arba unikalius kraštovaizdžio elementus;

19.5. pažintinis turizmas nustatytais maršrutais.

20. Draustiniuose draudžiama:

20.1. naikinti ir (ar) žaloti kultūros ir gamtos paveldo objektus, jų autentiškumą, istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio pobūdžio, urbanistinių ir architektūrinių jo elementų vertės požymius ir kitas draustinių vertingąsias savybes;

20.2. iš esmės keisti kultūros paveldo objektų ir draustinių aplinką;

20.3. naikinti, keisti, žaloti reljefo formas;

20.4. įrengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus ir šachtas, naujus gręžinius naftos ir dujų žvalgybai ir gavybai;

20.5. statyti naujas pramonės įmones, kurioms reikia taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų, taip pat aukštybinius pastatus, naujus aerodromus, vėjo jėgaines, išskyrus atstatomus vėjo malūnus, tiesti naujus antžeminius tranzitinius inžinerinius tinklus ir tranzitines susisiekimo komunikacijas;

20.6. įrengti atliekų saugojimo aikšteles, sąvartynus, miestų, miestelių ir pramonės įmonių nuotekų valymo įrenginius;

20.7. statyti užtvankas ir keičiančius vandens lygį hidrotechninius statinius, jeigu patvanka turėtų neigiamą įtaką draustinio teritorijai;

20.8. statyti, rekonstruoti kitus pastatus, inžinerinius statinius, prieštaraujančius draustinio paskirčiai, jo reglamento, draustinio tvarkymo plano, kitų teritorijų planavimo dokumentų ar teisės aktų sprendiniams.

21. Planuoti naujų statinių statybą galima tik tose draustinio ir jo buferinės apsaugos zonos dalyse, kuriose atlikti moksliniai tyrimai, numatyti Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme.

22. Moksliniai tyrimai moksliniam pažinimui saugomame draustinyje ar draustinio dalyje, saugomoje moksliniam pažinimui, turi būti vykdomi vadovaujantis mokslinių tyrimų programomis, suderintomis su institucija, atsakinga už draustinio apsaugos organizavimą. Programose turi būti nurodyti tyrimų tikslai, renkamų duomenų ir kolekcinės medžiagos apimtys, numatomi duomenų skelbimo būdai, tyrimų vieta, laikas, nustatyta ataskaitų apie atliktus tyrimus ir jų rezultatus pateikimo institucijai, atsakingai už jo apsaugą, tvarka.

23. Pastatų apdailai, architektūriniais elementams ir stogų dangai turi būti naudojamos tradicinės medžiagos, būdingos draustinyje esantiems kultūros paveldo objektams, kitiems kultūrinės vertės požymių turintiems pastatams.

24. Pažintiniai takai, apžvalgos aikštelės, bokštai, poilsiavietės, pliažai (paplūdimiai, maudyklės) ir stovyklavietės gali būti įrengiami vietose, kurios nustatytos draustinių tvarkymo planuose, kituose saugomų teritorijų planavimo dokumentuose.

25. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. [82-1965](#); 2005, Nr. 84-3105) ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį draustinių vertingosioms savybėms, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (užsakovas) užsako šiam vertinimui būtinus taikomuosius mokslinius nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimus. Jie atliekami už planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) lėšas.

26. Veiklos draustinių buferinės (tarpinės) apsaugos zonose reglamentavimas, nustatytas Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, gali būti konkretizuojamas draustinių buferinės (tarpinės) apsaugos zonos apsaugos reglamentuose ir tvarkymo planuose.

27. Draustinių teritorijoje esančių nekilnojamųjų daiktų valdytojai privalo:

27.1. laiku šalinti atsiradusius defektus ir apsaugoti statinius nuo neigiamo aplinkos poveikio, laiku atnaujinti želdynus ir želdinius, šalinti savaimę želiančius augalus, taršos šaltinius, teritorijoje šienauti žolę, genėti medžius ir valyti šiukšles;

27.2. pranešti už draustinio apsaugą atsakingai institucijai apie kultūros ir gamtos paveldo objektams iškilusią grėsmę, kurios savo lėšomis pašalinti nepajėgia arba tam neturi reikiamos kvalifikacijos ar leidimo;

27.3. leisti Kultūros paveldo departamento, savivaldybės paveldosaugos padalinio pareigūnams, valstybinių parkų, biosferos ir valstybinių kultūrinių rezervatų direktorių (jeigu šių saugomų teritorijų direkcijos yra atsakingos už draustinių apsaugą), taip pat Valstybinės kultūros paveldo komisijos nariams ir pareigūnams ar jų įgaliotiems specialistams apžiūrėti draustinio teritoriją, jame esančius kultūros paveldo objektus, fiksuoti jų būklę ir sutartomis sąlygomis atlikti tyrimus, vadovaujantis Kultūros paveldo objektų ar vietovių apžiūros, būklės fiksavimo ir tyrimo atlikimo užtikrinimo taisyklėmis, patvirtintomis kultūros ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. ĮV-240 (Žin., 2005, Nr. [76-2766](#)). Šiuo atveju šalys turi suderinti tyrimų trukmę, sklypų ribas, darbų atlikimo laiką ir nuostolių kompensaciją;

27.4. sudaryti Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo įstatymo, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo, Valstybei ir savivaldybėms priklausančių kultūros paveldo objektų lankymo tipinių taisyklių, patvirtintų kultūros ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. ĮV-237 (Žin., 2005, Nr. [76-2763](#)), ir kitų teisės aktų reikalavimus atitinkančias sąlygas visuomenei lankyti ir pažinti kultūros ir gamtos paveldo objektus.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių Nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
